

آثار شکنندگی عدم دسترسی به منابع ارزی توسط بانک مرکزی

ذخایر ارزی به‌عنوان سپری در مقابل شوک‌های اقتصادی و سیاسی به‌منظور ایجاد ثبات اقتصادی کشورها نقش کلیدی دارد. تحریم‌های اقتصادی دسترسی بانک مرکزی به این منابع مالی را با مشکلات زیادی مواجه کرده است. عدم دسترسی به منابع ارزی می‌تواند پیامدهای منفی شامل ناتوانی در حفظ ارزش پول ملی، ناتوانی در کنترل نقدینگی، ناتوانی در جذب سرمایه خارجی، ناتوانی در ادای تعهدات و ناتوانی در تأمین مالی طرح‌های کلیدی ملی داشته باشد. بی‌توجهی به این موضوع می‌تواند موجب تشدید مشکلات اقتصادی کشور و به دنبال آن، به تعارضات اجتماعی و سیاسی منجر شود، به‌طوری که امنیت اقتصادی کشور را دچار آسیب‌های جبران‌ناپذیری کند. از این‌رو، باید سیاست‌های جایگزین برای جبران کاستی عدم دسترسی به ذخایر ارزی، مدنظر قرار گیرد. در این راستا، کنترل حجم نقدینگی از طریق تشدید نظارت بر اضافه‌برداشت بانک‌ها، طراحی روش‌های تأمین مالی بخش تولید بدون اتکاب به صندوق توسعه ملی و کنترل و کاهش هزینه‌های جاری دولت پیشنهاد می‌شود.

منابع اقتصادی هر کشوری به اشکال مختلف توسط دولت‌ها نگهداری می‌شود تا در مواقع ضروری مورد استفاده قرار گیرد. مهم‌ترین این منابع، ذخایر ارزی کشورهاست، زیرا نقدشوندگی و درآمدزایی این منابع بالاتر از سایر دارایی‌هاست. براساس تعریف صندوق بین‌المللی پول، ذخایر ارزی شامل دارایی‌های خارجی بخش عمومی رسمی است که به‌سرعت و سهولت در دسترس و کنترل مقام‌های پولی کشور قرار می‌گیرند، تا به‌طور مستقیم برای تأمین مالی ناترازی پرداخت‌ها یا برای تنظیم عدم تعادل‌ها، از طریق مداخله در بازار ارز به‌منظور اثرگذاری بر نرخ ارز یا سایر اهداف به کار روند. دولت‌ها از طریق بانک‌های مرکزی خود، به مدیریت ذخایر ارزی می‌پردازند و دسترسی بانک مرکزی به این ذخایر ضروری است. اغلب ذخایر ارزی به صورت حساب‌های ارزی نزد بانک‌های خارجی نگهداری می‌شود و تحریم‌های اقتصادی علیه کشورمان، دسترسی به این حساب‌ها و انتقال آنها را دچار مشکلات زیادی کرده است. عدم دسترسی به ذخایر ارزی توسط بانک مرکزی، توان مقاومت این بانک را در مقابل شوک‌های اقتصادی و سیاسی می‌گیرد و بانک مرکزی در مقابل شوک‌های سطح عمومی قیمت‌ها و رکود اقتصادی شکننده می‌شود. با توجه به اهمیت این موضوع، در این گزارش، نخست، وضعیت ذخایر ارزی ایران در سال‌های اخیر مورد بررسی قرار می‌گیرد. در بخش دوم، نقش ذخایر ارزی در ترازنامه بانک مرکزی بیان می‌شود. در بخش سوم، پیامدهای کاهش دسترسی به ذخایر ارزی

پولی و ارزی آنها تأثیر بسزایی داشته باشد. بانک‌های مرکزی بنابر دلایل مختلفی به ذخیره ارزهای رایج دنیا اقدام می‌کنند و پراهمیت‌ترین عامل تکیه نهادهای پولی بر داشتن پشتوانه قوی از ذخایر ارزی، امکان مدیریت ارزش پول ملی کشورهاست.

۱-۱- حجم ذخایر ارزی ایران

ذخایر ارزی در شرایط خاص و بحرانی، نقشی حیاتی در مدیریت سیاست‌های تجاری و پولی کشور دارد. ذخایر ارزی ایران ناشی از درآمد صادرات نفت، گاز و میعانات بوده و همواره در زمان‌هایی که این درآمدها افزایش یافته، ذخایر نیز افزایش یافته است و برعکس. جدول شماره ۱، روند ذخایر ارزی ایران را نشان می‌دهد.

جدول ۱- ذخایر ناخالص ارزی ایران براساس داده‌های صندوق بین‌المللی پول

سال	متوسط ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۷	۲۰۱۸	۲۰۱۹ (پیش‌بینی)	۲۰۲۰ (پیش‌بینی)
ذخایر ارزی (میلیارد دلار)	۶۷/۱	۱۰۴/۲	۱۰۵/۷	۱۰۱/۱	۸۵/۵	۶۸/۸

مأخذ: صندوق بین‌المللی پول.

آوردن آن مقدار ارز خارجی، معادل ریالی آن پول منتشر کرده، زیرا داشتن ارز تنها در صورت انتشار معادل پولی آن امکان‌پذیر است. تغییرات مانده آن حساب در ترازنامه بانک مرکزی در نظام‌های ارزی مختلف، متفاوت است. مقدار ذخایر یادشده در نظام نرخ ارز ثابت درون‌زاست و بسته به وضعیت کسری یا مازاد تراز تجاری یا تراز پرداخت‌ها به‌طور درون‌زا تغییر می‌کند و مقدار پایه پولی و پول را تحت تأثیر قرار می‌دهد، اما در نظام‌های نرخ ارز شناور، ذخایر ارزی حالت برون‌زا و تثبیت شده به خود می‌گیرد.

بررسی می‌شود. در بخش چهارم، ملاحظات امنیت اقتصادی در خصوص موضوع گزارش مطرح می‌شود. در بخش نهایی، نتیجه‌گیری و پیشنهادهای سیاستی ارائه می‌شود.

۱- ذخایر و منابع ارزی

ذخایر ارزی نه تنها یک منبع دارایی ملی برای اغلب کشورهای در حال توسعه و نوظهور به شمار می‌آید، بلکه به‌عنوان ابزاری در حوزه سیاست‌های پولی و ارزی برای حمایت از پول ملی آنها تلقی می‌شود. افزون بر این، ذخایر ارزی می‌تواند برای ارتقای اعتبار بین‌المللی کشورها در بازارهای مالی خارجی و حفظ اعتماد و ایجاد اطمینان در زمینه اعمال سیاست‌های

براساس پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول ذخایر ارزی ایران در سال ۱۳۹۸ روند نزولی داشته است و در سال ۱۳۹۹ نیز کاهش خواهد یافت. دلیل اصلی آن، کاهش شدید درآمدهای نفتی و تشدید تحریم‌های اقتصادی و نفتی آمریکاست. این موضوع در حالی بوده که تحریم‌های اقتصادی حتی امکان دسترسی به این منابع ارزی را بسیار دشوار کرده است.

بخشی از ذخایر ارزی کشور که در ترازنامه بانک مرکزی وجود دارد، یکی از منابع پایه پولی است، بدین معنا که بانک مرکزی در ازای به‌دست

۲- نقش ذخایر ارزی در ترازنامه بانک مرکزی

باید توجه کرد حساب ذخیره ارزی یکی از حساب‌هایی است که در برنامه سوم توسعه در ایران طراحی شد تا مازاد درآمد نفتی بر مخارج در آن ذخیره و به‌عنوان یک ضربه‌گیر اقتصادی در مواقع بحرانی از آن استفاده شود. همچنین به دلیل اینکه ایران کشوری تقریباً متکی به صادرات نفت خام و محصولات پتروشیمی است، با احتمال بالایی در معرض ابتلا به بیماری هلندی بوده و یکی از مزیت‌های داشتن حساب ارزی، کنترل مشکلاتی از این دست است. فایده دیگر داشتن یک حساب مدیریت شده ارزی این است که می‌تواند در مباحث ژئوپلیتیک منطقه‌ای انعطاف بالایی را برای تصمیم‌گیری در اختیار مسئولان قرار دهد. در نتیجه،

هرچه این حساب حجم بیشتری داشته باشد، یعنی اقتصاد کشور پس از تأمین مخارج، دارای منابع بیشتری با ماهیت پس‌انداز است و می‌تواند حتی برای تأمین مالی بانک‌ها در موارد خاص از آن استفاده کند و در اصطلاح کارگشا باشد.

به‌منظور تبیین رابطه بین دسترسی به درآمدهای ارزی دولت و نظام پولی کشور، لازم است اجزای پایه پولی (طرف دارایی‌های ترازنامه بانک مرکزی) مورد بررسی قرار گیرد. پایه پولی، به حجم پول ملی منتشر شده توسط بانک مرکزی گفته می‌شود و همواره میزان آن کمتر از حجم نقدینگی کل کشور است. پایه پولی را می‌توان به صورت حاصل جمع دارایی‌های خارجی و داخلی بانک مرکزی بیان کرد که در جدول شماره ۲، جزییات آن بیان شده است.

جدول ۲- ترکیب عوامل مؤثر بر پایه پولی

خالص بدهی شبکه بانکی به بانک مرکزی	دارایی‌های داخلی	منابع پایه پولی
خالص بدهی بخش دولتی و سایر دارایی‌ها مانند اسکناس و مسکوکات نزد بانک مرکزی		
خالص دارایی‌های ارزی (مانند خرید منابع ارزی حاصل از صادرات نفت از دولت، صندوق توسعه ملی و حساب ذخیره ارزی)	دارایی‌های خارجی	
طلای آزاد و طلا		
حق برداشت مخصوص ارز نزد صندوق بین‌المللی پول و سایر نهادهای بین‌المللی		

مأخذ: یافته‌های تحقیق.

برای واردات، موجب کاهش دارایی‌های ارزی بانک مرکزی و خرید منابع ارزی حاصل از صادرات نفت از دولت، صندوق توسعه ملی و حساب ذخیره ارزی باعث افزایش این دارایی‌ها می‌شود. براساس این، دسترسی به درآمدهای ارزی توسط دولت و بانک مرکزی، آثار کوتاه‌مدت و بلندمدت قابل توجهی بر تغییرات پایه پولی و به‌تبع آن، نقدینگی و تورم در اقتصاد دارد.

دارایی‌های خارجی بانک مرکزی عبارت‌اند از: طلای آزاد، طلا، حق برداشت مخصوص ارز نزد صندوق بین‌المللی پول و سایر نهادهای بین‌المللی، سهمیه و سهام ایران در مؤسسه‌های بین‌المللی و دارایی‌های ارزی. مهم‌ترین جزء دارایی خارجی بانک مرکزی، دارایی‌های ارزی است که عوامل متعددی باعث تغییر آن می‌شود؛ برای مثال، گشایش اعتبارات اسنادی و تخصیص ارز

دلار نگه دارد. نمود این سیاست نیز مانند مثال چین، تقویت رقابت صادراتی کالاهای ژاپنی است. عدم دسترسی به ذخایر ارزی باعث می شود بانک مرکزی نتواند در مقابل شوک های ارزی و فشار تقاضای ارز به تنظیم و مدیریت بازار ارز بپردازد. در نتیجه، به سرعت ارزش پول ملی دچار کاهش و کل اقتصاد کشور متضرر می شود.

۳-۲- ناتوانی در کنترل نقدینگی

ذخایر ارزی می تواند در صورت بروز بحران اقتصادی در حفظ حجم نقدینگی نیز نقش داشته باشد. بروز مشکلات مقطعی مانند حوادث غیرمترقبه می تواند به طور موقت تولید صادرکنندگان محلی را متوقف کند. پیامد وقعه در فرآیند تولید به افت فروش و کاهش عرضه ارزهای خارجی منجر خواهد شد. در صورت بروز چنین مشکلاتی، بانک مرکزی هزینه های مربوط به واردات را با تبدیل ذخایر ارزی پوشش می دهد. حالت دیگری که به این کاربرد مربوط می شود، بروز ریسک های شدید سیاسی یا اقتصادی در فضای داخلی یک کشور مانند تحریم های اقتصادی و سیاسی است. در این حالت، سرمایه گذاران خارجی به سرعت سپرده های خود را از بانک های کشور خارج می کنند که در نهایت، به بروز کمبود ارز خارجی منجر می شود. به این ترتیب، ارزش پول ملی کشور به دلیل رشد جذابیت رقباتی برون مرزی و افت تقاضا برای ارز داخلی کاهش می یابد. با این اوصاف، سطح قیمت کالاها و خدمات وارداتی رشد می کند و فضای تورمی در کشور ایجاد می شود. بانک های مرکزی به منظور برخورد با این نوع

۳- پیامدهای کاهش دسترسی به ذخایر ارزی

ذخایر ارزی اهمیت زیادی در نظام پولی و ارزی کشور دارد و می تواند کاربردهای مختلفی در نظام ارزی و پولی هر کشوری داشته باشد و عدم دسترسی به این ذخایر می تواند پیامدهای منفی بر عملکرد بانک مرکزی و کل اقتصاد داشته باشد. در ادامه، پیامدهای اصلی کاهش ذخایر ارزی ارایه می شود.

۳-۱- ناتوانی در حفظ ارزش پول ملی و تثبیت

نرخ ارز

نخستین کاربرد ذخایر ارزی برای بانک های مرکزی، تنظیم نرخ ارز به منظور حفظ ارزش پول ملی در محدوده مشخص است. نظام پولی چین بهترین مثال برای این کاربرد است؛ نهاد پولی این کشور، یوان را به دلار آمریکا به صورت میخکوب شده نگه می دارد. به این ترتیب، افزایش ذخیره دلار آمریکا در بانک های چینی، ارزش دلار را نسبت به یوان تقویت خواهد کرد و در نتیجه، کالاهای صادراتی این کشور برای خریداران خارجی ارزان تر از کالاهای مشابه آمریکایی می شود و رقابت پذیری آنها افزایش می یابد. این موضوع حتی می تواند در نظام ارزی شناور نیز توسط بانک مرکزی دنبال شود، به طوری که رشد ذخایر در صورت لزوم از تقویت پول ملی این کشورها در برابر ارزهای رقیب جلوگیری خواهد کرد؛ برای مثال، با اینکه بانک ژاپن از طریق سیستم شناور نرخ های برابری ین را تنظیم می کند، اما این نهاد پولی، اوراق خزانه داری ایالات متحده آمریکا را خریداری و ذخیره می کند تا ارزش ین را پایین تر از

تحریم و عدم دسترسی دولت و بانک مرکزی به ذخایر مانند این است که ذخایر ارزی وجود ندارد، در حالی که تعهدات ارزی همچنان پابرجاست. این موضوع باعث می‌شود اعتبار حاکمیت دولت زیر سؤال برود و دولت و حتی بخش خصوصی نتوانند به تعهدات خود مقابل شرکای خارجی عمل کنند.

۳-۵- ناتوانی در تأمین مالی طرح‌های کلیدی ملی

بخش مهمی از ذخایر ارزی کشور در صندوق توسعه ملی نگهداری و در موارد اضطراری و تعیین شده در قانون، از محل منابع این صندوق برداشت می‌شود. در واقع، صندوق توسعه ملی موجب می‌شود بخشی از عواید ناشی از فروش نفت و گاز و میعانات گازی و فراورده‌های نفتی با هدف حفظ سهم نسل‌های آینده به ثروت‌های ماندگار تبدیل شود. این فرآیند ضمن اعطای تسهیلات به بخش‌های خصوصی، تعاونی و بنگاه‌های اقتصادی متعلق به مؤسسه‌های عمومی، غیردولتی یا حتی سرمایه‌گذاران خارجی می‌تواند به تقویت بنیان‌های اقتصادی و اجتماعی کشور کمک کند.

باید توجه کرد که موجودی این صندوق نزد دولت نیست، بلکه نزد حساب‌های ارزی خارجی در کشورهایمانند چین، هند و کره است و به دلیل اعمال تحریم‌های مالی و اقتصادی توسط آمریکا، دسترسی و انتقال آن به بانک مرکزی ایران وجود ندارد. براساس توافق‌ها تنها می‌توان از منابع حساب‌های صندوق توسعه ملی، برای خرید کالا از این کشورها اقدام کرد، در حالی که از منابع صندوق توسعه ملی برای پرداخت تسهیلات به بخش‌های خصوصی، تعاونی، بنگاه‌های اقتصادی متعلق به نهادهای عمومی و غیردولتی استفاده

شوکه‌ها، ارز خارجی را به پشتوانه ذخایر خود تأمین می‌کنند تا تعادل بازار حفظ شود، به طوری که با فروش بخشی از ذخایر ارزی در بازار، حجم نقدینگی در گردش را کاهش می‌دهند.

کاهش دسترسی به ذخایر ارزی باعث می‌شود بانک مرکزی نتواند التهابات بازار ارز را کنترل کند. سپس، بخشی از نقدینگی کشور به سمت سوداگری در بازار ارز روانه می‌شود. در نهایت، به طور غیرقابل کنترل، بازار ارز دچار حباب قیمتی می‌شود و اثرات تورمی شدیدی بر سایر بازارها می‌گذارد، به طوری که نقدینگی مانند بنزینی در آتش، موجب کاهش ارزش پول ملی، کاهش قدرت تولید و مصرف کل اقتصاد ملی می‌شود.

۳-۳- ناتوانی در جذب سرمایه خارجی

حجم ذخایر ارزی یک کشور برای سرمایه‌گذاران خارجی معیاری اطمینان‌بخش تلقی می‌شود. حجم بالای ذخایر به طور معمول قدرت جذب سرمایه‌های برون‌مرزی را افزایش می‌دهد. عدم دسترسی نظام بانکی به ذخایر ارزی باعث می‌شود سرمایه‌گذاران خارجی اطمینانی به بازگشت سرمایه و انتقال سرمایه‌اشان نداشته باشند. در نتیجه، حتی با وجود فرصت سودآوری زیاد در کشور، سرمایه‌گذار خارجی با توجه به ریسک عدم بازگشت اصل سرمایه، از سرمایه‌گذاری منصرف می‌شود. کاهش جذب سرمایه خارجی باعث کاهش رشد سرمایه‌گذاری و انتقال فناوری‌های به‌روز در اقتصاد می‌شود.

۳-۴- ناتوانی در ادای تعهدات

حجم، کیفیت و تنوع ذخایر ارزی نشان‌دهنده توانایی کشورها در فرآیند پرداخت تعهدات مالی و جلوگیری از بروز شوک‌های اقتصادی است. با اعمال

مشکلات متعددی شده است. همچنین کانال تأمین مالی خارجی در عمل از بین رفته است. این موضوع در حالی است که به دلیل جهش قیمت ارز، هزینه زندگی مردم دچار افزایش قابل توجهی شده است. در نتیجه، تأمین کالاهای اساسی مردم با قیمت مناسب به اولویت مهم دولت تبدیل شده است. بخش بزرگی از تهیه اقلام اساسی کشور با تکیه بر ذخایر ارزی تأمین مالی می‌شود و عدم دسترسی به ذخایر ارزی می‌تواند آسیب زیادی به امنیت اقتصادی کشور وارد کند.

بخش مهمی از تسهیلات ترجیحی که به منظور حمایت از بخش‌های تولیدی و زیرساختی کشور اعطا می‌شود، با سپرده‌گذاری ذخایر ارزی در بانک مرکزی ارایه می‌شود. عدم دسترسی به ذخایر ارزی می‌تواند حمایت‌های اعتباری و تسهیلاتی بانک مرکزی را از بخش‌های تولیدی و زیرساختی دچار مشکل کند و به تشدید رکود اقتصادی منجر شود. تشدید رکود اقتصادی علاوه بر آثار منفی اقتصادی، می‌تواند به تشدید تعارضات اجتماعی نیز منجر شود، به طوری که امنیت اقتصادی و سیاسی کشور را متزلزل کند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

ذخایر ارزی هر کشوری می‌تواند نشانه‌ای از استحکام اقتصاد آن کشور در مقابل شوک‌های اقتصادی باشد. ذخایر ارزی حداقل چهار کاربرد مهم در اقتصاد دارد و بانک مرکزی با اتکاب به این ذخایر می‌تواند سیاست‌های ارزی و پولی ثبات‌ساز اتخاذ کند. عدم دسترسی به ذخایر ارزی می‌تواند پیامدهای منفی بر اقتصاد کشور داشته باشد که این پیامدها شامل ناتوانی

می‌شود؛ برای مثال، در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ حدود ۳ میلیارد دلار به منظور پرداخت تسهیلات در بانک‌های عامل توسط بانک مرکزی سپرده‌گذاری شده بود. همچنین در سال ۱۳۹۶، رهبر معظم انقلاب اسلامی مجوز اختصاص ۴ میلیارد دلار را برای تقویت بنیه نظامی و دفاعی کشور و اختصاص به صدا و سیما و مقابله با ریزگردها صادر کردند. در شهریور ۱۳۹۷ صندوق توسعه ملی در گزارشی اعلام کرد از بدو تأسیس این صندوق بیش از ۷۰ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار برای سه هدف وام ارزی، پرداخت به دولت و سپرده‌گذاری ارزی برداشت صورت گرفته است. در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ نیز براساس محاسبات مختلف، حدود ۷/۲ میلیارد دلار از منابع صندوق توسعه ملی برای تأمین منابع بودجه سال ۱۳۹۹ استفاده خواهد شد. عدم دسترسی بانک مرکزی به منابع مالی این صندوق می‌تواند تأمین مالی طرح‌ها و مسایل حیاتی کشور را دچار اختلال کند و این موضوع می‌تواند به تشدید مشکلات اقتصادی کشور منجر شود.

۴- ملاحظات امنیت اقتصادی

به‌طور کلی عدم دسترسی به منابع ارزی می‌تواند بانک مرکزی را در مقابل شوک‌های اقتصادی و سیاسی شکننده کند و بانک مرکزی نمی‌تواند به وظایف اصلی خود، یعنی ایجاد و حفظ ثبات در سطح عمومی قیمت‌ها و رشد اقتصادی به‌درستی عمل کند. در این بین، در شرایط جنگ اقتصادی کنونی، دسترسی به ذخایر ارزی کشور بیش‌ازپیش اهمیت دارد، زیرا تجارت خارجی کشور با محدودیت شدیدی مواجه و تأمین کالاهای اساسی دچار

کاهش درآمدهای ارزی موجب شده است کنترل نقدینگی از این طریق با مشکل مواجه شود. بنابراین، ضروری است این نقش با روش‌های دیگر انجام پذیرد. یکی از عوامل اصلی رشد نقدینگی برنامه‌ریزی نشده در کشور، اضافه‌برداشت بانک‌ها از بانک مرکزی است. کنترل اضافه‌برداشت می‌تواند نقش مهمی در کنترل حجم نقدینگی در نبود ذخایر ارزی داشته باشد.

- طراحی روش‌های تأمین مالی بخش تولید بدون اتکاب به صندوق توسعه ملی: روش‌های اعطای اعتبار و تسهیلات جدید مانند گواهی اعتبار، برای اعطای تسهیلات به بخش تولید کشور و جایگزین منابع ارزی صندوق توسعه ملی توسط بانک مرکزی طراحی شود. این موضوع می‌تواند ضمن جبران کاستی ذخایر ارزی، تأمین سرمایه در گردش بخش تولید کشور را تسهیل کند.

- کنترل و کاهش هزینه‌های جاری دولت: با توجه به کاهش درآمدهای فروش نفت و افزایش برداشت از صندوق توسعه ملی در قانون بودجه سال ۱۳۹۹، کاهش هزینه‌های جاری دولت ضروری است، زیرا حتی با فرض مجاز بودن مصرف منابع بین نسلی صندوق توسعه ملی، دسترسی و برداشت از حساب‌های آن با دشواری زیادی مواجه است. کاهش هزینه‌های دولت می‌تواند منابع ارزی بیشتری در اختیار بانک مرکزی بگذارد تا بتواند وظایف سیاست‌گذاری ارزی و پولی خود را انجام دهد و ارز واردات مواد اولیه بخش‌های تولید و درمان را تأمین کند، به طوری که ثبات اقتصادی بیشتری در کشور ایجاد شود.

در حفظ ارزش پول ملی، ناتوانی در کنترل نقدینگی، ناتوانی در جذب سرمایه خارجی، ناتوانی در ادای تعهدات و ناتوانی در تأمین مالی طرح‌های کلیدی ملی است. براساس گزارش صندوق بین‌المللی پول، ذخایر ارزی کشور در حال کاهش است. از سوی دیگر، دسترسی به این ذخایر دچار مشکل شده است. باید توجه کرد که ذخایر ارزی کشور، در واقع، به صورت حساب‌های ارزی به‌طور عمده در کشورهای چین، هند و کره جنوبی است و تنها راه انتقال آن به داخل، خرید کالا از این کشورهاست. در شرایط کنونی جنگ اقتصادی، اهمیت دسترسی به ذخایر بیش‌ازپیش شده است. بخش مهمی از ارقام اساسی مردم و زیرساختی کشور از طریق منابع مالی مربوط به ذخایر ارزی کشور تأمین می‌شود. همچنین منابع تسهیلات حمایت از بخش تولید کشور نیز از ذخایر ارزی صندوق توسعه ملی تأمین می‌شود. از این رو، عدم دسترسی به این منابع می‌تواند به تشدید مشکلات اقتصادی کشور منجر شود و به دنبال آن، تعارضات اجتماعی و سیاسی را در پی داشته باشد، به طوری که امنیت اقتصادی کشور را دچار آسیب‌های جبران‌ناپذیری کند. به هر حال، دسترسی به منابع ارزی کشور با مشکلات زیادی مواجه شده و ضروری است ضمن تلاش برای افزایش دسترسی و مدیریت ذخایر ارزی کشور، ابزارهای دیگری برای کنترل نقدینگی و حفظ ارزش پول ملی به کار برده شود که در ادامه، پیشنهادهایی در این خصوص ارائه می‌شود:

- کنترل حجم نقدینگی از طریق تشدید نظارت بر اضافه‌برداشت بانک‌ها: عدم دسترسی به ذخایر ارزی و